

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף לח

משנה: נחלקו הדעות ביום טוב שחל סמוך לשבת, כגון ביום שישי (וכן להיפך כשחל ביום ראשון), האם אפשר להניח שני ערובין בערב היו"ט בשני צדדי התחום, אחד בשביל ללכת ביו"ט לצד מזרח אלפיים אמה נוספים, והשני בשביל ללכת בשבת לצד מערב אלפיים אמה נוספים. שורש הנושא הוא: האם שבת ויו"ט הם שתי קדושות נפרדות, וממילא יש לכל אחת מהן עירוב בפני עצמו, או שהם קדושה אחת ואז יש לשתייהן עירוב אחד?

רבי אליעזר סובר שהם שתי קדושות, ולדעתו אפשר לערב רק עירוב אחד לאחד מהימים, וביום האחר להתכוין לקנות שביתה בעיר מגוריו. אבל חכמים סוברים שא"א לעשות כן, אלא רק עירוב אחד לשני הימים.

נפק"מ נוספת במחלוקת זו: במקרה שהניח עירוב בערב היום הראשון והעירוב נאכל (ע"י בעל חיים) קודם בין השמשות של תחילת היום השני, שלרבי אליעזר כבר קנה לו העירוב לשני הימים, אבל לדעת חכמים יש לו עירוב רק ליום הראשון ולא לשני.

ולדעת חכמים אם ירצה לערב בשביל ללכת ביום השני, יצטרך לאחר שהניח את העירוב בערב יו"ט להמתין שם עד חשיכה, ואח"כ לקחת את העירוב חזרה לביתו, ולמחרת ללכת שוב ולהניחו ולהמתין עד ליל שבת (לאכול אותו שם ולחזור). אמנם במקרה ששבת הוא היום הראשון אינו יכול לעשות כן, מכיון שאינו יכול לטלטל את העירוב חזרה בשבת לצורך יו"ט, (שהרי אסור להכין מיו"ט לשבת), אלא יניח את העירוב בערב שבת ולמחר ילך לראות אם הוא עדיין קיים ויש לו עירוב גם ליום השני.

גמרא: הגמרא מבארת שרבי אליעזר סובר ששני הימים הם שתי קדושות נפרדות, ואילו חכמים מסתפקים האם הם קדושה אחת וממילא נחשבים ליום אחד, או שהם שתי קדושות והם נחשבים לשני ימים.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

חכמים סוברים שא"א לערב לכל יום עירוב אחר, כי מספק נוקטים לחומרא שהם כיום אחד וביום אחד ודאי א"א לערב חצי יום לכאן וחצי יום לכאן. מצד שני, אם נאכל העירוב ביום הראשון - אין לו עירוב בשני, כי מספק נקטינן גם בזה לחומרא שמא הם שני ימים נפרדים.

רבי אליעזר סובר שהם שתי קדושות, ולכן אפשר לערב שני עירובין. ולכן אם נאכל העירוב קודם יום השני אין לו עירוב לשני.

עירב ברגליו ביום ראשון: אם אין לו פת לעירוב, והלך ביום הראשון ברגליו וישב במקום שרוצה לקנות עירוב עד חשיכה, הוא צריך ללכת שוב ביום השני ברגליו ולשבת שם ולקנות שוב עירוב. לדעת רבי אליעזר בגלל שהיום השני הוא קדושה נפרדת, ולדעת חכמים מספק שהוא קדושה נפרדת.

שאין מערבין בתחילה מיו"ט לשבת: כפי שמובא במשנה לדעת רבי אליעזר, כאשר הוא רוצה לקנות את העירוב לשבת שלאחר יו"ט, הוא צריך להניח אותו מערב שבת. אבל אינו יכול ללכת ביו"ט עצמו ולהניחו לצורך שבת. אף שהם שתי קדושות נפרדות, מכיון שאסור להכין מיו"ט לשבת.

תנו רבנן עירב ברגליו: יש כאן שלוש דעות של תנאים, בדיון יו"ט ושבת הסמוכים זה לזה:

רבי - שתי קדושות הן. ולכן צריך עירוב לכל יום, ואם נאכל העירוב שהונח ביום הראשון אינו יכול לצאת ביום השני.

רבי יהודה - ספק. שמא הם קדושה אחת, וממילא התחום שלו לשני הימים הוא אלפיים אמה מהעירוב לכל צד. או שהם שתי קדושות, ואז העירוב חל רק ליום אחד, וביום השני הוא חוזר באופן אוטומטי להיות כבני עירו ויכול ללכת משם אלפיים אמה לכל רוח.

רשב"ג ורבי ישמעאל בנו של ריב"ב - קדושה אחת הן. ולכן אם נאכל העירוב יכול להמשיך ולצאת לפי התחום של העירוב.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

איפור: הגמרא הופכת את דעתם של רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ריב"ב, ואומרת שהם סוברים כרבי ששתי קדושות הן. אלא שרב קיבל מרבתיו שרבי שאמר ג"כ 'שתי קדושות הן' לא סובר כן בעצמו, ואילו רשב"ג ור' ישמעאל כן סוברים זאת.

איתמר.. נולדה בזה אסורה בזה: ביצה שנולדה ביו"ט הסמוך לשבת (או להיפך) אסורה באכילה ביום השני. רב חסדא סבר - שהסיבה לכך היא משום ששני הימים הם קדושה אחת, וכמו שאסורה באכילה ביום הראשון משום גזירת חכמים (כמובא במסכת ביצה ב:). כך אסורה בשני. אבל רבה סובר - שהאיסור באכילה ביום השני הוא משום שאין יו"ט מכין לשבת וכן להיפך.

אלא הא דתנן כיצד הוא עושה: הגמרא סברה שסוף היום הראשון הוא זמן קניית העירוב ליום השני, ונמצא שהיו"ט מכין לשבת? הגמרא מתרצת שתחילת שבת קונה את העירוב לעצמה.

יערבו בלגין: (נושא זה הובא גם לעיל בדף לו'). כד שנטמא מטמא את התרומה שתיגע בו. ולאחר שיטבילו אותו (והוא 'טבול יום') הוא עדיין מטמא עד שיעריב שמשו בשקיעת החמה. כלי טבול יום מטמא רק את התרומה ולא את החולין או את המעשר.

כד טבול יום שמילאוהו יין מהחבית של מעשר ראשון (שקיבל הלוי), והלוי עדיין לא הפריש ממנה תרומת מעשר (הניתנת לכהן) – ומשכך דין היין כ'טבול' ואסור באכילה, וממילא אינו ראוי לערב בו. ואם אמר הלוי שהיין שבכד יהיה תרומת מעשר על הין שבחבית משתחשך – דבריו קיימים והתרומת מעשר טהורה, שהרי משחשיכה כבר הכד טהור. ואם הוסיף ואמר לשליחים שלו שיערבו לו בכד הזה – אין עירובו עירוב.

לכאורה כל הסיבה שהעירוב לא חל היא רק אם נסבור שהעירוב נקנה 'בסוף היום' כלומר ברגע הראשון של בין-השמשות, ולכן העירוב לא הועיל מכיון שבזמן בהשמ"ש הוא עדיין טבל. אבל אם העירוב היה נקנה 'בתחילת יום' השבת, כלומר ברגע הראשון של חשיכה, אין סיבה שהעירוב לא יחול?

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

דמנח ליה בסוף אלף אמה: אדם זה הוצרך ללכת מביתו שלוש אלפים אמה לשני הצדדים, ולכן הניח עירוב בכל צד רחוק אלף אמה מביתו, כך שיש לו אלפיים אמה נוספים מהעירוב וביחד שלוש אלפים. מכיון שהניח את שני העירובים במרחק אלף אמה מביתו, הוא יכול ללכת לשניהם בכל אחד מהימים, מכיון שמעירוב לעירוב אין יותר מאלפיים אמה. (והעיר שלו כולה נחשבת כד' אמות מכיון שלן בה).

חפצי הפקר קונים שביתה: רבי יוחנן בן נורי סובר שאדם הישן קונה שביתו במקום שישן שם, אדם זה דומה לחפצי הפקר שאף אדם לא התכוין לקנות להם שביתה ובכל אופן הם קונים שביתה במקומם. רבנן חולקים עליו. הגמרא מבארת שיתכן שרבנן מודים באדם ער הנמצא במקום שמעוניין לקנות בו עירוב אך אינו אומר כלום, שמכיון שיכול לומר אפילו שלא עושה זאת בפועל הוא קונה בזה שביתה, ואין זה דומה לישן ולחפצי הפקר.

מושגים בדף

אבל: - אמת. **אי לאיי:** - הרי ודאי.

